

MT Toeslagen

Toeslagen

Team Intensief Toezicht (ITO)
Handhavingsregie 1 (HHR1)

Graadt van Roggenweg 500
3531 AH Utrecht
Postbus 2092
3500 GB Utrecht
www.belastingdienst.nl

Contactpersoon

T
M @belastingdienst.nl

memo

Afronding strafrechtelijke onderzoeken Hook1 en Hook2

Aanleiding

Deze memo ziet op het bestuurlijk vervolg van zaak HOOK n.a.v. de bevindingen uit het strafrechtelijk onderzoek. Uit de proces-verbalen blijkt dat er aanvragers zijn waarbij minder recht of geen recht is op kinderopvangtoeslag. De zaak heeft o.a. enige vertraging opgelopen n.a.v. de toeslagenaffaire en (recente) uitspraken van de Raad van State omtrent proportioneel toekennen (23 oktober 2019), en in gevallen waarbij sprake is van een strafrechtelijk onderzoek (9 september 2020)¹. Tegelijkertijd ziet deze zaak mede op het toeslagjaar 2015. De termijn om het voorschot voor het toeslagjaar 2015 te herzien, verstrijkt op 31 december 2020. Een zorgvuldige afhandeling² van het jaar 2015, waarbij wordt verzocht om een voornemen met een mogelijkheid om een zienswijze in te dienen gevolgd door een rappeltermijn van 3 weken³, past niet binnen deze termijn⁴.

Op 20 oktober jl. heeft het MT i.o.m. Vaktechniek daarom besloten om voor het jaar 2015 geen gevolg te geven aan deze zaak. In dit memo wordt dit besluit toegelicht en de gevolgen hiervan in kaart gebracht.

Toelichting

In 2016 is de zaak Hook overgedragen aan de FIOD, omdat er sprake was van een vermoedelijke samenspanning tussen een viertal kinderopvangorganisaties (KOO's) en aanvragers waarbij vermoedelijk ten onrechte kinderopvangtoeslag (KOT) werd aangevraagd en gefactureerd, terwijl er minder of ten gehele geen sprake was van kinderopvang. De zaak is door de FIOD en het Openbaar Ministerie (OM) in 2 delen opgesplitst. Het strafrechtelijk onderzoek heeft zich gericht op 4 KOO's in de jaren 2015 en 2016, waarbij één KOO na een exploitatieverbod door de GGD uit het LRPK geschreven, en als een aparte zaak is behandeld onder de naam Hook1. Het andere strafrechtelijk onderzoek, te weten Hook2, heeft zich daarmee gericht op 3 KOO's.

¹ ECLI:NL:RVS:2019:3536 d.d. 23-10-2019, en ECLI:NL:RVS:2020:2185 d.d. 9-9-2020.

² Onder een zorgvuldige afhandeling wordt hier verstaan, het hanteren 1) van een mogelijkheid tot zienswijze conform nieuwe wetgeving; 2) een reactie en rappeltermijn van 3 weken.

³ Conform kamerbrief 'stand van zaken Herstel kinderopvangtoeslag van 13-10-2020'

⁴ Met Productieregie is afgestemd dat de laatste run van het Toeslagen Verstekkingen systeem (TVS) op 10 december 2015 niet haalbaar is. Voor deze datum zou een voornemen moeten worden opgesteld waarin de aanvrager om een zienswijze wordt gevraagd (met een reactietermijn van 3 weken), gevolgd door eventueel rappelleren (met een reactietermijn van 3 werken). Aangezien we voor een deel van de populatie beschikken over gedateerde telefoonnummers was telefonisch rappelleren geen optie. Vervolgens zou een ingediende zienswijze nog moeten worden gewogen, waarna pas een beslissing gemaakt en gedeeld kan worden met de aanvrager.

Datum

21 oktober 2020

Versienummer

0.9

Referentienummer

-

Opdrachtgever

Auteur

Afgestemd met

Bijlagen

1

Toeslagen heeft in juli 2018 het overzichtsproces-verbaal voor Hook1 ontvangen, en in november 2019 het overzichtsproces-verbaal voor Hook2.

Bevindingen van de FIOD

De FIOD heeft onder andere geldstromen in beeld gebracht, doorzoeken gedaan bij de KOO's en bij de houders en diverse verhoren gedaan met zowel verdachten (waaronder houders en aanvragers) als getuigen (waaronder werknemers). Uit de zaken zijn in totaal 21 verdachten⁵ gekomen waarbij een verzoek tot vervolging is ingediend bij het OM. Het OM is voornemens om de verdachten in 2021 op zitting te brengen.

Uit de proces-verbalen blijkt dat er aanvragers zijn waarbij minder recht of geen recht is op kinderopvangtoeslag, onder andere doordat:

- in samenspanning tussen ouders en houders te hoge aanvragen KOT zijn ingediend op basis van (vermoedelijk) valse overeenkomsten, facturen en jaaropgaven.
- ouders, eventueel in samenspraak met de houder, niet de volledige opvangkosten hebben voldaan door minder dan de KOT te betalen aan de KOO; niet het eigen deel van de kosten te voldoen; dan wel doordat er sprake is van terugbetalingen.
- bij een deel van de ouders een verdeling van gelden heeft plaatsgevonden tussen ouder en houders middels terugboekingen en (vermoedelijk) contanten.
- in een aantal gevallen er geheel geen recht bestaat op kinderopvangtoeslag (kind is niet bekend; er zijn nooit kosten betaald aan de KOO; aanvrager blijkt geen doelgroep)

In bijlage 1 zijn de conclusies uit de proces-verbalen per zaak opgesomd.

Gevolgen

Een zorgvuldige afhandeling⁶ van het jaar 2015, waarbij wordt verzocht om een voornemen met een mogelijkheid om een zienswijze in te dienen gevolgd door een eventueel rappel, past niet binnen de **beschikbare** termijn. Hierdoor ontstond het risico dat de zaak van de ene burger wel op tijd zou zijn afgerond en de andere niet, waardoor er verschil ontstaat binnen de groep: de ene aanvrager ontvangt een terugvordering en de andere aanvrager niet. Om dit te voorkomen heeft het MT i.o.m. Vaktechniek besloten om geen gevolg te geven aan het toeslagjaar 2015. Dit houdt in dat aanvragers niet in behandeling worden genomen voor 2015, en de bevindingen van de FIOD worden niet verwerkt door Toeslagen, waarmee het voorschot gelijk staat aan de definitieve toekenning. Hiermee worden de feiten en omstandigheden die voortkomen uit de proces-verbalen niet meegenomen in de definitieve toekenning. Daarmee zal het verstrekte voorschot gelijk worden aan de definitieve toekenning. Dit leidt tot in totaal 33 toekenningen⁷ die onrechtmatig zijn, waaronder bij verdachten die nog voor de strafrechter moeten verschijnen. Het toeslagjaar 2016 wordt wel opgepakt.

⁵ Betreft 1 rechtspersoon, 7 houders en 13 aanvragers, waarvan binnen de zaak Hook1 1 houder en 5 aanvragers; en Hook2 1 rechtspersoon, 6 houders en 8 aanvragers.

⁶ Onder een zorgvuldige afhandeling wordt hier verstaan, het hanteren 1) van een mogelijkheid tot zienswijze conform nieuwe wetgeving; 2) een reactie en rappeltermijn van 3 weken.

⁷ Voor 11 aanvragers is i.o.m. Vaktechniek, op basis van de bevindingen uit de proces-verbalen, ten gevele geen recht op kinderopvangtoeslag met een totale onrechtmatige toekenning van bijna € 90.000. Bij de overige aanvragers is vastgesteld dat er proportioneel zou worden toegekend. De berekening van het proportionele recht op kinderopvangtoeslag is nog niet gemaakt. Wel is de schatting dat het totale onrechtmatige bedrag aan kinderopvangtoeslag de € 100.000 overstijgt.

Bijlage 1. Bevindingen FIOD in de zaken Hook1 en Hook2

De casus Hook omvatte een opeenvolging van meerdere kinderopvangorganisaties (hierna: KOO's) in [] waarover meerdere meldingen van misbruik en/of oneigenlijk gebruik zijn ontvangen. Uit onderzoek van Toeslagen bleek samenhang tussen deze KOO's. De houders van de KOO's bleken een familiërelatie te hebben en/of waren eerder aanvrager dan wel werknemer bij een voorgaande KOO en zijn op dezelfde locatie een eigen KOO gestart. De nieuwe KOO's starten onder een nieuwe naam en met een nieuwe houder, echter werd deze nieuwe houder vermoedelijk gebruikt. Hoewel er steeds een nieuwe houder zou zijn, zat hier echter vermoedelijk steeds dezelfde groep van 5 verdachten achter.

Het strafrechtelijk onderzoek heeft zich gericht 4 KOO's in de jaren 2015 en 2016, waarbij één KOO na een exploitatieverbod door de GGD uit het LRKP geschreven, en als een aparte zaak is behandeld onder de naam Hook1. Het andere strafrechtelijk onderzoek, te weten Hook2, heeft zich gericht op 3 KOO's.

Hook1

Het strafrechtelijk onderzoek Hook1 omvat de KOO [] met een kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang, en in totaal 62 aanvragers in 2015 en 2016. Op 24 oktober 2016 heeft de GGD i.v.m. misstanden een exploitatieverbod opgelegd. De kinderopvangtoeslagen zijn per deze datum stopgezet. Het onderzoek is in juli 2018 afgerond, en voor 4 verdachten (houder en 3 aanvragers) is er een verzoek tot vervolging gedaan. Het overzichtsproces-verbaal is, met goedkeuring van de officier van justitie, via de contactambtenaar aan Toeslagen verstrekt. Het overzichtsproces-verbaal bevat informatie ten aanzien van de verdachten, maar ook de overige aanvragers bij []. Hieruit blijkt dat er meerdere aanvragers zijn waarbij sprake was van minder of geen opvang, en waarbij geen of minder kosten zijn gemaakt.

Conclusies overzichtsproces-verbaal Hook1

Uit het overzichtsproces-verbaal blijkt dat:

- Houder van [] heeft middels zijn eenmanszaak, kinderopvanginstelling [] in naam van 3 aanvragers (eveneens verdachten) opzettelijk onjuiste aanvragen/wijzigingen kinderopvangtoeslag opgemaakt en verzonden, evenals vermoedelijk valse stukken opgemaakt als bewijsstuk naar de Belastingdienst Toeslagen.
- Er vermoedelijk bij het aanvragen al was bekend dat kinderen niet het maximaal aantal uren kinderopvang per maand zouden gaan genieten. Ook de plaatsingscontracten, facturen en jaaropgaven werden door [] zo opgemaakt en als bewijsstukken naar de Belastingdienst verzonden alsof het maximaal aantal uren per maand aan kinderopvang zou worden genoten of was genoten.
- Houder heeft verklaard dat hij in 2008 met de kinderopvanginstelling [] is begonnen. Na 1,5 jaar (2009) begon de crisis en het type klanten die hij had waren heel moeilijk. Veel van hen leefden volgens hem aan de onderkant van de samenleving en hadden moeite het hoofd financieel boven water te houden. Deze klanten behoefden vermoedelijk in ieder geval geen eigen ouderbijdrage te betalen. Maar de plaatsingscontracten, facturen en jaaropgaven werden door [] wel zo opgemaakt en als bewijsstukken naar de Belastingdienst verzonden alsof de eigen ouderbijdrage wel zou worden betaald. Ook bij het indienen van aanvragen c.q. wijzigingen van kinderopvangtoeslag bij de Belastingdienst Toeslagen werd door [], al of niet in

samenspraak met de klant, daartoe een hogere uurprijs ingevuld dan uiteindelijk zou worden betaald.

- Verder blijkt uit transactieoverzichten dat veel van de klanten van [] schulden hadden waardoor zij niet alle kinderopvangtoeslag die ze van de Belastingdienst kregen ook hebben overgemaakt aan []

Hook2

Het strafrechtelijk onderzoek Hook2 omvat de 3 KOO's, en de in totaal 103 aanvragers. Het onderzoek is november 2019 afgerond en voor 15 verdachten (1 rechtspersoon, 6 houders en 8 aanvragers) is een verzoek tot vervolging gedaan. Het overzichtsproces-verbaal is, met goedkeuring van de officier van justitie, via de contactambtenaar aan Toeslagen verstrekt.

Conclusies overzichtsproces-verbaal Hook2

Uit het overzichtsproces-verbaal blijkt dat:

- er sprake was van kortingen bij de kinderopvangorganisaties. Vermoedelijk werd ter compensatie van deze korting in meerdere gevallen overeengekomen dat ouders vanaf het begin van de opvang standaard minder uren afnamen dan was aangegeven in de aanvraag kinderopvangtoeslag (bijvoorbeeld vier dagen in plaats van vijf dagen per week) om zo de (personeels)kosten van de kinderopvang te beperken.
- Verder is ook voorgekomen dat een ingangsdatum van de opvang in de aanvragen vroeger was dan dat kinderen daadwerkelijk naar de kinderopvanginstelling gingen of dat de kinderopvangtoeslag later werd gestopt dan de datum dat kinderen opvang hadden genoten bij de kinderopvanginstelling. Dit heeft dus geleid tot het vermoedelijk opzettelijk invullen en indienen van onjuiste aanvragen/wijzigingen (te hoge uurprijs en/of te hoog aantal uren opvang, te vroege ingangsdatum) kinderopvangtoeslag.
- In bepaalde gevallen waren de kortingen meer dan een (gedeeltelijke) compensatie voor de eigen bijdrage, vanwege:
 - o Financiering oppas voor avonden en weekenden;
 - o Compensatie voor werkzaamheden gedaan voor de kinderopvanginstelling.

De kortingen werden in eerste instantie vermoedelijk niet betaald door de vraagouders, daarna wel, maar:

- of simpelweg teruggeboekt door de kinderopvanginstelling naar de bankrekening van de vraagouder;
- of via andere bankrekeningen (o.a. van kinderen) teruggeboekt door de kinderopvanginstelling naar de vraagouders;
- of door de kinderopvanginstelling contant terugbetaald aan de vraagouder;
- of teruggeboekt door de kinderopvanginstelling naar de bankrekening van Ode vraagouder met als omschrijving van door vraagouders verzonden gemaakte kosten en/of levering van spullen.

Vermoedelijk om deze terugbetalingen uit het zicht van de Belastingdienst/Toeslagen te houden.

De problemen voor de vraagouders ontstonden op het moment dat de Belastingdienst Toeslagen stukken (plaatsingsovereenkomsten, facturen, jaaropgaven en bankafschriften) vroeg als bewijs dat deze ouders de aanvragen kinderopvangtoeslag juist hadden gedaan. Dit heeft geleid tot de volgende vermoedelijk strafbare handelingen over de kinderopvangtoeslagperiode 2015/2016 met betrekking tot de genoemde kinderopvanginstellingen:

- het vermoedelijk valselijk opmaken en indienen bij de Belastingdienst van plaatsingsovereenkomsten, facturen en jaaropgaven omdat hierin bewust de korting vanwege het niet betalen van de eigen ouderbijdrage niet was vermeld (een te hoge uурprijs) en/of een te hoog aantal uren was vermeld;
- het vermoedelijk valselijk opmaken en indienen bij de Belastingdienst van plaatsingsovereenkomsten, facturen en jaaropgaven omdat er maanden in waren opgenomen waar de kinderen geen opvang hadden genoten bij de kinderopvanginstelling;
- het vermoedelijk opzettelijk indienen van onvolledige, onjuiste, valselijk opgemaakte bankafschriften.